

פרק ח' בספר יהושע , בצורתו המסורתית ותיקונו המוצע

אבנר רמו

Paul Gustave Doré (1832-1883): The burning of Ai

הנוסח המסורתי

א ויאמר יהוה אל-יהושע, אל-תירא ואל-תחת--קח עמך את כל-עם המלחמה, וקום עלה העי; ראה נתתי בידך, את-מלך העי ואת-עמו, ואת-עירו, ואת-ארצו.
ב ועשית לעי ולמלכה, כאשר עשית ליריחו ולמלכה--רק-שללה ובהמתה, תבזו לכם; שים-לך ארב לעיר, מאחריה.
ג ויקם יהושע וכל-עם המלחמה, לעלות העי; ויבחר יהושע שלשים אלף איש, גבורי החיל, וישלחם, לילה.
ד ויצו אתם לאמר, ראו אתם ארבים לעיר מאחרי העיר--אל-תרחיקו מן-העיר, מאד; והייתם כלכם, נכנים.
ה ואני, וכל-העם אשר אתי, נקרב, אל-העיר; והיה, כי-יצאו לקראתנו כאשר בראשנה, ונסנו, לפניהם.
ו ויצאו אחרינו, עד התיקנו אותם מן-העיר--כי יאמרו, נסים לפנינו כאשר בראשנה, ונסנו, לפניהם.
ז ואתם, תקמו מהאורב, והורשתם, את-העיר; ונתנה יהוה אלהיכם, בידכם.

ח והיה כתפשכם את-העיר, תציתו את-העיר באש--כדבר יהוה, תעשו; ראו, צויתי אתכם. ט וישלחם יהושע, וילכו אל-המארב, וישבו בין בית-אל ובין העי, מים לעי; וילך יהושע בלילה ההוא, בתוך העם.

י וישכם יהושע בבקר, ויפקד את-העם; ויעל הוא וזקני ישראל, לפני העם--העי. יא וכל-העם המלחמה אשר אתו, עלו ויגשו, ויבאו, נגד העיר; ויחנו מצפון לעי, והגי בינו ובין-העי.

יב ויקח, כחמשת אלפים איש; וישם אותם ארב, בין בית-אל ובין העי--מים לעיר. יג וישימו העם את-כל-המחנה, אשר מצפון לעיר, ואת-עקבו, מים לעיר; וילך יהושע בלילה ההוא, בתוך העמק.

יד ויהי כראות מלך-העי, וימהרו וישכימו ויצאו אנשי-העיר לקראת-ישראל למלחמה הוא וכל-עמו למועד--לפני הערבה; והוא לא ידע, כי-ארב לו מאחרי העיר.

טו וינגעו יהושע וכל-ישראל, לפניהם; וינסו, דרך המדבר. טז ויזעקו, כל-העם אשר בעיר (בעי), לרדף, אחריהם; וירדפו אחרי יהושע, וינתקו מן-העיר.

יז ולא-נשאר איש, בעי ובית אל, אשר לא-יצאו, אחרי ישראל; ויעזבו את-העיר פתוחה, וירדפו אחרי ישראל.

יח ויאמר יהוה אל-יהושע, נטה בכידון אשר-בידך אל-העי--כי בידך, אתננה; ויט יהושע בכידון אשר-בידו, אל-העיר.

יט והאורב קם מהרה ממקומו וירוצו, כנטות ידו, ויבאו העיר, וילכדוה; וימהרו, ויציתו את-העיר באש.

כ ויפנו אנשי העי אחריהם ויראו, והנה עלה עשן העיר השמימה, ולא-היה בהם ידים לנוס, הנה והנה; והעם הנס המדבר, נהפך אל-הרודף.

כא ויהושע וכל-ישראל ראו, כי-לכד הארב את-העיר, וכי עלה, עשן העיר; וישבו, ויכו את-אנשי העי.

כב ואלה יצאו מן-העיר, לקראתם, ויהיו לישראל בתוך, אלה מזה ואלה מזה; ויכו אותם, עד-בלתי השאיר-לו שריד ופליט.

כג ואת-מלך העי, תפשו חי; ויקרבו אתו, אל-יהושע.

כד ויהי ככלות ישראל להרג את-כל-ישבי העי בשדה, במדבר אשר רדפום בו, ויפלו כלם לפי-חרב, עד-תמם; וישבו כל-ישראל העי, ויכו אתה לפי-חרב.

כה ויהי כל-הנפלים ביום ההוא, מאיש ועד-אשה--שנים עשר, אלף: כל, אנשי העי.

כו ויהושע לא-השיב ידו, אשר נטה בכידון, עד אשר החרים, את כל-ישבי העי.

כז רק הבהמה, ושלל העיר ההיא, בזזו להם, ישראל--כדבר יהוה, אשר צוה את-יהושע.

כח וישרף יהושע, את-העי; וישימה תל-עולם שממה, עד היום הזה.

כט ואת-מלך העי תלה על-העץ, עד-עת הערב; וכבוא השמש צוה יהושע וירידו את-נבלתו

מן-העץ, וישליכו אותה אל-פתח שער העיר, ויקימו עליו גל-אבנים גדול, עד היום הזה.

קריאת פרק זה מצביעה שלעיתים רבות הכתוב בו אינו שומר על כללי התחביר והדקדוק השכיחים בעברית התנ"כית. יש בפרק זה גם מספר פרטים הנזכרים כמה פעמים. מטרידה גם העובדה שלפעמים מופיעים בו פרטים מנוגדים. למשל בפסוק יט נאמר שהעיר עי הוצתה על ידי האורב, מעשה שבפסוק כח מיוחס ליהושע.

כמו בהוראות "כתיב - קרי", יש גם בפרק זה: החסרות, הוספות וחילופי אותיות, ושנויי מקום אותיות, וכן החסרות, הוספות וחילופי מקום של מילים ומשפטים.

לעיתים קרובות תרגום השבעים "מתקן" את הנוסח המסורתי לצורות שמכילות פחות ניגודים פנימיים ושהופכות את הרצאת הדברים ליותר רציונלית, וגם לכזו המאפשרת עקיבה יותר שוטפת אחרי המסופר בפרק זה.

מתוך כבוד לספר, נעשה כאן שימוש בכלים לשוניים כאלו על מנת שנוכל להציע גרסה משופרת של פרק זה.

הגרסה המוצעת:

ויאמר יהוה אל-יהושע: אל-תירא ואל-תחת, קח עמך את כל-עם המלחמה וקומו ועלו על העיר; ראה, נתתי בידכם את-מלך עי ואת-עמו ואת-עירו. ועשיתם לעי ולמלכה כאשר עשיתם ליריחו ולמלכה; ותבזו לכם רק את בהמתה; ויבחר יהושע שלשים אלף איש גבורי חיל לעם המלחמה; ויקמו וישלחם טרם לילה לעלות העיר; ויאמר יהוה אל-יהושע: שים מעמך ארב מאחרי העיר; ויקח יהושע כחמשת אלפים איש; וישם אותם לארב בין בית-אל ובין עי, מים לעי. ויצוה אתם לאמר: ראו אתם תהיו ארבים לעיר מאחריה, אך אל-תרחיקו מאד מן-העיר; והייתם כלכם נכנים. ואני וכל שאר-העם אשר אתי נקרב אל-העיר מלפניה; והיה כי-יצאו לקראתנו ונסנו לפניהם כאשר בראשנה. עד הרחיקנו אותם מן-העיר; והיה בראותכם כי נטית את הכידון אשר בידי אל פני העיר, תקמו מהמארב ותפשתם את-העיר; ותציתוה באש; ראו, צויתי אתכם. וישכם יהושע בבקר ויפקד את-העם אשר היה אתו; ויעלו הוא וזקני ישראל לפני העם אל נגד פני העיר. וגם כל עם המלחמה עלה ויגש ויחנה נגד פני העיר. והיה בהשכימם ויראו מלך-העיר ואנשיה את בני ישראל חונים לפני העיר, וימהרו לצאת לקראתם למלחמה; והם לא ידעו כי היה ארב מאחרי העיר. וינסו יהושע וכל-ישראל לפניהם דרך המדבר. וכל-העם אשר היה בעיר נזעק לרדף אחריהם. ובעי לא-נשאר איש אשר לא-יצא לרדף אחרי ישראל; ויעזבו את-העיר פתוחה, וירחקו מן-העיר. ויאמר יהוה אל-יהושע: הטה בכידון אשר-בידך אל פני העיר, וידע האורב כי עליהם למהר לבוא אל העיר ואני בידם אתננה. והי כנטות הכידון אשר בידו אל פני העיר, קם האורב ממקומו וירוץ ויבא העירה וילכדה; וימהר ויציתה באש. ויפנו אנשי העיר את עיניהם לאחור ויראו והנה עלה עשן העיר השמימה, וירפו ידיהם ולא ידעו לאן לנוס. ויהושע וכל-ישראל ראו כי עלה עשן העיר השמימה, וידעו כי-לכד הארב את-העיר; וישבו אחור ויכו את-אנשי העיר הרודפים אחריהם. ויהושע לא-השיב את הכידון אשר נטה בידו אל פני העיר, עד אשר חרימו את כל-תושביה. וכל תושבי העיר הנפלים ביום ההוא, מאיש ועד-אשה, היו שנים עשר אלף. ואת-מלך עי תפשו חי; ויקרבו אתו אל-יהושע; ויתלהו על עץ, והי תלוי שם עד-עת הערב; ויהושע צוה להוריד את-נבלתו מן-העץ כבוא השמש. וישליכו אותה אל-פתח שער העיר, ויקימו עליה גל-אבנים גדול והוא שם עד היום הזה.